

Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa COGITO IV

30 lipca 2022 r.



Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa

COGITO IV

Redakcja naukowa

mgr inż. Dominika Rozmus
mgr Robert Stryński

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

Olsztyn, październik 2022

Komitet Naukowy:
dr hab. Anna Cieślińska, prof. UWM
mgr inż. Dominika Rozmus

Projekt okładki:
Tomasz Kapusta

Wydawnictwo
CEKONA

Druk publikacji wykonano na podstawie dostarczonych oryginalnych
tekstów, na odpowiedzialność autorów poszczególnych prezentacji

ISBN: 978-83-964451-3-1

SPIS TREŚCI

ZNACZENIE JEDZENIA INTUICYJNEGO

Edyta Rótkowska 7

ROLA GLOBALIZACJI W KSZTAŁTOWANIU MECHANIZMÓW MIGRACYJNYCH

Kacper Sieciński. 8

OWSICA U DZIECI

Karolina Kordalska, Kinga Kowalska. 9

SUBSTANCJE ANTYODŻYWCZE W PRODUKTACH POCHODZENIA ROŚLINNEGO

Katarzyna Złotkowska 10

ZABIEGI Z DZIEDZINY SZTUCZNEJ PROKREACJI I INŻYNIERII GENETYCZNEJ

Kinga Kowalska, Karolina Kordalska. 11

REFLUKS

Klaudia Majewska 12

JĘZYK PROGRAMOWANIA PYTHON – SKĄD WZIĘŁA SIĘ JEGO POPULARNOŚĆ?

Mateusz Miłośnicki 13

NIEOGRANICZONA WŁADZA SUWERENA, CZYLI ZAŁOŻENIA POZYTYWIZMU PRAWNICZEGO

Natalia Bzik. 14

CZY ISTNIEJĄ LUKI W PRAWIE? PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH REGUŁ INFERENCYJNYCH

Patryk Puto 15

MAŁY PODATNIK. KIM JEST I JAKIE MA PRZYWILEJE?

Roksana Wizdorf. 16

SZTUCZNA INTELIGENCJA I UCZENIE MASZYNOWE – CO TO TAK WŁAŚCIWIE JEST?

Ryszard Staruch. 17

WIZUALIZACJA DANYCH – JAK CZYTELNIIE PRZEDSTAWIĆ INFORMACJE?

Łukasz Miłośnicki. 18

NOWY TESTAMENT W JĘZYKU RUMUŃSKIM I POLSKIM. WIDOK HISTORYCZNY

Irina-Marinela Deftu. 19

DESUETUDO A ZASADA LEGALIZMU (PRAWORZĄDNOŚCI)

Jakub Wiecha. 20

STRUKTURA ZAKŁADU OPIEKUŃCZO-LECZNICZEGO ORAZ ROLA PIEŁĘGNIARKI W REHABILITACJI PACJENTÓW – PRACA PRZEGLĄDOWA.

Julia Mikulska, Aleksandra Purkiewicz, Renata Pietrzak-Fiećko 21

OPIEKA NAD PACJENTEM CHORYM NA ALZHEIMERA

Karolina Kordalska, Weronika Łukasiewicz, Kinga Kowalska. 22

ZDROWIE JAMY USTNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU SZKOLNYM – ZNACZĄCA ROLA PROFILAKTYKI

Kinga Kowalska, Weronika Łukasiewicz, Karolina Kordalska. 23

CO ZA DUŻO TO NIEZDROWO – CHOROBA WILSONA

Weronika Lebda 24

NADCIŚNIENIE TĘTNICZE

Weronika Łukasiewicz, Kinga Kowalska, Karolina Kordalska 25

ZNACZENIE JEDZENIA INTUICYJNEGO

Edyta Rótkowska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Studenckie Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej

Jedzenie intuicyjne to model odżywiania się opracowany przez dwie dietetyczki w 1995 roku, który miał na celu połączenie instynktu, emocji oraz racjonalnego myślenia. Polega na tym, aby słuchać wskazówek pochodzących z organizmu i reagowanie na nie w odpowiedni sposób, który ma zapewnić utrzymanie prawidłowej masy ciała oraz zapewnić potrzeby fizyczne i psychiczne. Mindful eating opiera się na uważności w konkretnym momencie. Skupienia się na chwili pobierania pokarmu i obserwowaniu psychicznych, fizycznych i emocjonalnych doznań płynących z tego doświadczenia. Mindfulness zakłada, aby obserwować rzeczywistość w obecnej chwili, przyjmując otwartą i nieoceniającą postawę. Jedzenie intuicyjne oparte jest na 10 zasadach mających na celu poszanowanie cielesności oraz uwzględnienie fizycznych i psychicznych potrzeb oraz pozbawiają blokad ograniczających praktykowanie tej metody m.in. zasady, przekonania i inne zaktócające myśli. Jedzenie intuicyjne zostało potwierdzone badaniami naukowymi i zostało oparte na dowodach naukowych. Potwierdzone zostało pozytywne działanie szczególnie w wybranych zaburzeniach odżywiania i zmianie nawyków żywieniowych. Mindful eating również znalazło swoje podstawy w w badaniach naukowych m.in. dlatego, że mindfulnes pozytywnie działa na obszary mózgu oraz sygnały pochodzące z wnętrza organizmu. Oba te modele przewidują pozytywne działanie na zdrowie i mogą być wykorzystywane przez specjalistów w celu profilaktyki i utrzymaniu zdrowia.

ROLA GLOBALIZACJI W KSZTAŁTOWANIU MECHANIZMÓW MIGRACYJNYCH

Kacper Sieciński

Na mechanizmy migracyjne oddziałuje wiele czynników o charakterze makro- i mikroekonomicznym. Obserwowane we współczesnym świecie procesy globalizacji w sposób pośredni przyczyniają się do nasilenia międzynarodowych przepływów kapitału ludzkiego. W kontekście mechanizmów migracyjnych, globalizacja bardzo często utożsamiana jest z liberalizacją, która definiowana jest jako koncepcja uformowania tzw. gospodarki światowej. Istotą globalizacji jest przede wszystkim rozwój procesów związanych z przepływem informacji, dóbr, zasobów ludzkich, kapitałów, rozwoju komunikacji oraz transportu w skali międzynarodowej. Postęp technologiczny przyczynił się do zwiększenia skali przepływów komunikacyjnych, transportowych oraz informacyjnych, co w konsekwencji pozwoliło na poszerzenie perspektyw ludności oraz przedsiębiorstw. Istotnym czynnikiem, który stymuluje rozwój procesów globalizacji są porozumienia międzynarodowe. Zawarty w 1985 roku układ z Schengen pozwolił obywatelom państw członkowskich na swobodne przemieszczanie się pomiędzy granicami krajów uczestniczących w porozumieniu. W 2007 roku rozpoczęto realizację założeń traktatu lizbońskiego, którego głównym celem było utworzenie tzw. jednolitego rynku. Jego podstawą było zapewnienie swobodnego przepływu kapitału, towarów, osób oraz usług na terenie Unii Europejskiej. Nasilająca się skala migracji obywateli z całego świata doprowadziła do zwiększenia zainteresowania tym zjawiskiem wśród organizacji międzynarodowych, które w swoich strukturach zaczęły tworzyć działy poświęcone przepływowi kapitału ludzkiego. Do zadań tych jednostek należy przede wszystkim przeprowadzanie i publikowanie szczegółowych analiz, dotyczących mechanizmów migracyjnych oraz współpraca z przedstawicielami rządów. Konsekwencją szerokorozumianego postępu technologicznego oraz porozumień międzynarodowych była wzmożona migracja pomiędzy państwami na całym świecie. Szczególnie wysokie przepływy kapitału ludzkiego zauważane są z kierunków Bliskiego Wschodu oraz Afryki Środkowej do Europy. Do podstawowych przyczyn migracji można zaliczyć między innymi: duże bezrobocie, niskie płace, ciężkie warunki klimatyczne, ograniczenia wolności, napięcia, konflikty lub prześladowania. W konsekwencji rozwoju procesów globalizacji oraz wysokich przepływów migracyjnych światowe społeczeństwo ulega stopniowemu ujednoliceniu w zakresie wartości kulturowych, etycznych i moralnych.

OWSICA U DZIECI

Karolina Kordalska, Kinga Kowalska

Pielęgniarstwo, Szkoła Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Warmińsko- Mazurski
w Olsztynie, Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej, Wydział Nauk
o Żywności, Uniwersytet Warmińsko- Mazurski w Olsztynie

Owsica to choroba wywołana przez owsika ludzkiego. Ma często charakter choroby nawracającej, rzadziej ostrej. W Polsce należy do najczęściej występujących chorób pasożytniczych przewodu pokarmowego człowieka. Najczęściej stwierdza się ją u dzieci przebywających w skupiskach np. szkoła, przedszkole, żłobek, podwórko. Dorośli zarażają się owsikami rzadziej. Źródłem zakażenia jest zarażony człowiek, a drogą zarażenia jest kontakt z osobą zakażoną owsicą lub przedmiotem czy zakażoną powierzchnią. Objawy zakażenia owsicą to: swędzenie w okolicach odbytu i krocza- szczególnie w porze wieczornej, brak apetytu, apatia, zaburzenia snu, drażliwość, ból brzucha, ból głowy, czasami moczenie nocne, u dziewczynek występują również stany zapalne narządów płciowych. Kluczem do zapobiegania zakażeniem owsicy jest przede wszystkim dbanie o higienę osobistą i prawidłowe jej zasady, a także mycie warzyw, owoców przed spożyciem, mycie zabawek przed zabawą i po zabawie. Bardzo ważna jest również zbilansowana dieta (unikanie słodyczy, zalecane pestki dyni). Gdy pojawią się niepokojące objawy, należy skonsultować się z lekarzem, który za pomocą diagnostyki wdroży odpowiednie leczenie. Dodatkowo należy utrzymywać w czystości dom, wyprać i wygotować piżamę dziecka, bieliznę i jego pościel. Jeśli dziecko ma owsiki, leczeniu poddaje się całą rodzinę.

SUBSTANCJE ANTYODŻYWCZE W PRODUKTACH POCHODZENIA ROŚLINNEGO

Katarzyna Złotkowska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Nauki o Żywności

Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej UWM w Olsztynie

Substancje antyodżywcze obecne w produktach pochodzenia roślinnego mogą ograniczać lub uniemożliwiać wykorzystanie składników odżywczych lub mieć szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka. Mogą mieć one pochodzenie naturalne bądź też być celowo dodane przez człowieka. Wśród szerokiej gamy substancji antyodżywczych wyróżniamy m.in. alkaloidy, glikozydy, saponiny oraz fityniany. Wszystkie te substancje wpływają negatywnie na zdrowie człowieka, a więc należy unikać ich spożycia. Wyróżniamy kilka sposobów klasyfikacji substancji antyodżywczych: ze względu na funkcje jakie pełnią – podporowe i obronne, sposób w jaki powstały – pierwotne oraz wtórne, rodzaj powodowanej szkodliwości w organizmie – ograniczające wykorzystanie składników pokarmowych lub ingerujące w metabolizm tkanek i narządów, a także ze względu na źródło pochodzenia – naturalnie występujące, zanieczyszczenia, toksyny powstałe w wyniku obróbki oraz dodatki.

ZABIEGI Z DZIEDZINY SZTUCZNEJ PROKREACJI I INŻYNIERII GENETYCZNEJ

Kinga Kowalska, Karolina Kordalska

Pielęgniarstwo, Szkoła Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Warmińsko – Mazurski
w Olsztynie, Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej, Wydział Nauk
o Żywności, Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie

Zabiegi z dziedziny sztucznej prokreacji mocno zrewolucjonizował świat medycyny i ułatwił większości parom sprawę powiększenia rodziny przy różnych problemach zdrowotnych, które utrudniały kobiecie zajście w ciążę. In vitro jest procedurą medyczną polegającą na zapłodnieniu komórki jajowej przez plemnik poza żeńskim układem rozrodczym, które odbywa się w warunkach laboratoryjnych. Jest dużo wskazań do zastosowania in vitro i w głównej mierze dotyczą one kobiet i ich problemów zdrowotnych, ale także in vitro jest wskazaniem w przypadku mężczyzn, którzy mają problemy z nasieniem. Przebieg leczenia in vitro jest długim procesem i zaczyna się od wizyty kwalifikacyjnej podczas, której lekarz przeprowadza dokładny wywiad medyczny, analizuje dotychczasowe wyniki badań i zaleca wykonanie niezbędnej diagnostyki na podstawie, których będzie mógł zakwalifikować do procedury in vitro. Zanim pacjentka będzie zakwalifikowana do programu in vitro warto aby zmieniła swój styl życia na dużo zdrowszy i ważne jest to też aby suplementowała najważniejsze witaminy i minerały potrzebne dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. Gdy pacjentka dostanie się do programu in vitro ginekolog przepisuje stymulację hormonalną, która pozwala na uzyskanie większej liczby komórek jajowych, czyli tak zwanych oocytów, dzięki czemu rośnie szansa na otrzymanie prawidłowego zarodka i upragnionej ciąży przez kobietę. Podczas przyjmowania leków pacjentka powinna pojawić się kilka razy w klinice w celu wykonania monitoringu stymulacji.

REFLUKS

Klaudia Majewska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Prawa i Administracji

Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywnościowej UWM w Olsztynie

Choroba refluksowa (GERD) jest to przewlekła choroba polegająca na cofaniu się treści żołądkowej do przełyku, wywołuje to wystąpienie uciążliwych objawów oraz powikłań. Przyczynami powstania choroby refluksowej mogą być: przetłamanie tzw. antyrefluksowych mechanizmów obronnych organizmu, zwiększone ciśnienie brzuszne, a także obniżenie napięcia dolnego zwieracza przełyku. Może być wywołane przez nadwagę, urazy klatki piersiowej, przebyte operacje, palenie tytoniu, ciążę, przepukliny, picie dużych ilości kawy czy alkoholu. Występują trzy rodzaje refluksu, żołądkowo-przełykowy, żołądkowo-jelitowy, żołądkowo-gardłowy. Oprócz typowych objawów refluksu tj. zgaga, pieczenie w przełyku, ból w klatce piersiowej występują również pozaprzelykowe objawy. Do manifestacji pozaprzelykowych możemy zaliczyć objawy pulmonologiczne i laryngologiczne. Znaczące jest powiązanie choroby refluksowej z przewlekłym kaszlem czy astmą, a także zapaleniem krtani. Zarzucanie treści pokarmowej do przełyku może wywoływać również zaburzenia stomatologiczne, neurologiczne, a nawet kardiologiczne. Aby zapobiegać wystąpieniu GERD należy stosować lekkostrawną dietę, unikać posiłków ostrych, jak i obfitych, ograniczyć palenie tytoniu, picie alkoholu, kawy, ostatni posiłek powinno się zjadać min. 3 godziny przed snem. W leczeniu pacjentów ważna jest ich świadomość na temat choroby, która połączona ze zmianą trybu życia czy też z włączeniem odpowiednich leków daje pozytywne efekty i przynosi pacjentom ulgę.

JĘZYK PROGRAMOWANIA PYTHON – SKĄD WZIĘŁA SIĘ JEGO POPULARNOŚĆ?

Mateusz Miłośnicki

Wydział Matematyki i Informatyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Głównym założeniem prezentacji jest przedstawienie czym jest Python oraz dlaczego w ostatnich latach stał się tak popularny. Zdefiniowanie czym jest Python oraz krótka historia języka pozwala na lepsze zapoznanie się z tematem. Dalej przedstawione są popularne zastosowania języka Python takie jak tworzenie stron internetowych, uczenie maszynowe i wiele innych. Pokazuje to jak obszerne jest zastosowanie języka. Następnie wymienione są główne cechy języka Python, które umożliwią w pewnym stopniu zrozumienie popularności tego języka. Porównanie składni z innym językiem, w tym przypadku z Javą, przedstawia główne różnice w kodzie tych dwóch języków przy wykorzystaniu prostego przykładu. Ukazuje to łatwość oraz przejrzystość kodu w Pythonie. Przedstawiony wykres potwierdza popularność języka Python, na którą składa się wiele cech oraz możliwości tego właśnie języka.

NIEOGRANICZONA WŁADZA SUWERENA, CZYLI ZAŁOŻENIA POZYTYWIZMU PRAWNICZEGO

Natalia Bzik

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Prawa i Administracji

Celem pierwszej części prezentacji będzie zaprezentowanie sposobu postrzegania świata przez przedstawicieli pozytywizmu prawniczego. Kwestia nieograniczonej władzy suwerena czy przestrzegania niemoralnego prawa budzi kontrowersje, jednak, aby móc to stwierdzić konieczne jest przeanalizowanie głównych założeń, jak i toku myślenia zwolenników nurtu. Cechą charakterystyczną ww. kierunku jest definicja prawa, czyli rozkazu suwerena pod groźbą sankcji, a więc w opozycji do szeroko rozwijających się założeń szkoły prawa natury. Doktryna posiada również swoich przedstawicieli takich jak: John Austin, który pozostał ojcem anglosaskiego pozytywizmu twardego (pierwotnego), Hans Kelsen – przedstawiony przeze mnie, jako twórca normatywizmu czy Herbert L.A. Hart, który jest przedstawicielem drugiej strony rzeki, czyli pozytywizmu miękkiego (wyrafinowanego). Kwestią fundamentalną dla pozytywistów jest zaakceptowanie stanowiska Solona, które mówi o tym, że w „państwie rządzą nie ludzie, lecz prawa”. Aby określić się pozytywistą, koniecznym jest uznanie trzech twierdzeń o prawie, a mianowicie tezy społecznej, tezy o źródłach i tezy o rozdziale, które zostaną objaśnione w trakcie prezentacji. W ostatniej części prezentacji uwaga autora zostanie skupiona na krytyce doktryny oraz na krótkim wstępie do tematu kompromitacji kierunku na światową skalę podczas II Wojny Światowej.

CZY ISTNIEJĄ LUKI W PRAWIE? PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH REGUŁ INFERENCYJNYCH

Patryk Puto

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Prawa i Administracji

Celem prezentacji jest przedstawienie i analiza najważniejszych reguł inferencyjnych wykorzystywanych współcześnie w dyskursie prawniczym – w zakresie ich istoty i metodologii stosowania. Fakt iż prawo nie jest zbiorem gotowych konkluzji implikuje konieczność stosowania różnych metod argumentacji.

W pierwszej z dwóch części prezentacji autor skupia się na omówieniu tezy o zupełności prawa autorstwa Hansa Kelsena – austriackiego prawnika i filozofa prawa, przedstawiciela normatywizmu, twórcy koncepcji „czystej teorii prawa”. Autor porusza w tym miejscu kwestie związane ze strukturą systemu prawa oraz wskazuje odpowiedź na pytanie wskazane w tytule.

W drugiej części prezentacji zostały omówione najważniejsze informacje najpopularniejszych reguł wnioskowania prawniczego. Omówiony został charakter relacji, jaki zachodzi między argumentacjami a simili oraz a contrario. Na przykładzie orzecznictwa Sądu Najwyższego przedstawiono przykład sposobu rozumowania, a także wskazano najczęstsze sytuacje zastosowania owych metod argumentacji.

Kolejno autor przygląda się dwóm rodzajom argumentacji a fortiori, omawiając ich istotę oraz wskazując grupy przepisów, w których znajdują one zastosowanie. Dodatkowo przedstawiono przykłady z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego czy WSA w Warszawie, w których te omawiany sposób argumentacji zastosowały.

Na sam koniec autor po krótko przybliżył istotę wnioskowania z celu na środki. Wskazano, kiedy możemy uznać czynność za nakazaną, a kiedy za zakazaną.

MAŁY PODATNIK. KIM JEST I JAKIE MA PRZYWILEJE?

Roksana Wizdorf

Wydział Zarządzania, Politechnika Częstochowska

Prezentacja skupia się na pojęciu małego podatnika, który należy do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Jest on szczególnie traktowany i ma rygorystycznie zdefiniowane korzyści, by móc dotrzymać kroku konkurencji. Wystąpienie zostało podzielone na cztery grupy tematyczne. Na wstępie zostały przytoczone definicje i podstawy prawne małego podatnika wg Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz wg Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, a także wg Ustawy o podatku od towarów i usług. Wyjaśniono jak należy obliczać limity związane z małym podatnikiem. Przytoczono temat prawa do preferencyjnej stawki CIT. Ile wynosi, jakie warunki należy spełniać, by móc stosować ją w 2022 roku i jakie są od tego wykluczenia. Przybliżono drugi rodzaj uproszczenia, którego pozbawione są większe podmioty. Polegający na korzystniejszych metodach rozliczania VAT. Wyjaśniono zasadę działania metody kasowej, co należy zrobić by móc z niej skorzystać, jaki formularz złożyć. Opisano kwintesencję metody kwartalnej. Na czym polega oraz terminy składania deklaracji. Naświetlono kolejne ułatwienie, czyli istotę jednorazowej amortyzacji przysługującej małemu podatnikowi oraz wymieniono wyjątki odstępujące od podanych reguł. Wyjaśniono kiedy tracimy status małego podatnika VAT, co to oznacza dla przedsiębiorstwa. Z jakimi konsekwencjami należy się mierzyć, po przekroczeniu limitów wymienionych w ustawach.

SZTUCZNA INTELIGENCJA I UCZENIE MASZYNOWE – CO TO TAK WŁAŚCIWIE JEST?

Ryszard Staruch

Wydział Matematyki i Informatyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Głównym celem prezentacji jest przybliżenie tematów związanych ze sztuczną inteligencją i uczeniem maszynowym. Zdefiniowanie najważniejszych pojęć i omówienie najważniejszych czynników, które przyczyniły się do dynamicznego rozwoju sztucznej inteligencji pozwoli na głębsze zrozumienie tematu. Ukazanie dwóch podstawowych rodzajów uczenia maszynowego pokazuje różnorodność w kwestii wykorzystania danych. Przedstawienie najpopularniejszych algorytmów uczenia maszynowego takich jak XGBoost czy sieci neuronowe wraz z prostymi przykładami umożliwi właściwe zrozumienie ich działania. Fragment kodu w języku programowania Python przedstawiający proces wczytania danych oraz proces trenowania modelu ukazuje, jak można od strony praktycznej zająć się uczeniem maszynowym.

WIZUALIZACJA DANYCH - JAK CZYTELNIIE PRZEDSTAWIĆ INFORMACJE?

Łukasz Miłośnicki

Wydział Matematyki i Informatyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Głównym celem prezentacji jest przedstawienie tematu wizualizacji danych oraz pojęć z nią związanych. Ukazanie podstawowych rodzajów wykresów oraz ich omówienie pozwoli na zapoznanie się z ich zastosowaniami jak również pomoże w lepszym zrozumieniu tematu. Przedstawienie punktowo najważniejszych porad dotyczących tworzenia wykresu pokazuje jak przy zastosowaniu kilku prostych praktyk można sprawić aby wykres był czytelny i zrozumiały. Zaprezentowanie dwóch błędnie wykonanych wykresów ukaze najczęstsze błędy popełniane podczas tworzenia wykresów. Ukazanie trzech głównych bibliotek języka Python używanych do wizualizacji danych wraz z fragmentami kodu pomoże w zaznajomieniu się z tym pojęciem oraz pokaże jak opisywane pojęcie wygląda w praktyce.

NOWY TESTAMENT W JĘZYKU RUMUŃSKIM I POLSKIM. WIDOK HISTORYCZNY

Irina-Marinela Deftu

Alexandru Ioan Cuza University of Iasi (Romania)

Badanie rumuńskiej i polskiej wersji Nowego Testamentu z perspektywy uwarunkowań kulturowych i teologiczno-dogmatycznych (wersje prawosławne) jest ważne, ponieważ tłumacze Biblii, niezależnie od ich tła teologicznego i kulturowego (Polska, Rumunia, Korea Południowa itd.) mają tendencję do wprowadzania do tłumaczonego tekstu terminologii specyficznej dla określonej dogmatyki wyznaniowej, a tym samym do wspierania lub faworyzowania własnej nauki wiary: „Chociaż dogmat chrześcijański nie opiera się na jednym terminie lub wersecie, pewne wersety lub pojęcia okazały się być niezbędne w ekonomii formułowania dogmatów. Po wyartykułowaniu pewnego dogmatu staje się on kanonem interpretacji dla innych wersetów i pojęć, które w końcu są tłumaczone w taki sposób, aby pasowały do poprzedniego rozumienia doktrynalnego” (Conțac 2015: 271). Dlatego w swoich badaniach podchodzę do tekstu Nowego Testamentu z siatką uprzedniej interpretacji, a ta hermeneutyczna perspektywa predysponuje mnie do pewnej interpretacji i pewnego przekładu. Zainteresowanie historią przekładów tekstu biblijnego na język rumuński i polski motywowane jest utrudnieniami, jakie napotykają tłumacze podczas aktu przekładu, identyfikacją opcji tłumaczenia semantycznego oraz szczególnym zainteresowaniem kulturą polską, które skłoniło mnie do zaangażowania w badania nad rumuńską i polską tradycją biblijną. Brak podobnych badań w rumuńskiej przestrzeni kulturowej przyczynił się do podjęcia takiego podejścia w zakresie języka polskiego w przestrzeni rumuńskiej. Głównym celem moich badań jest skupienie się na konieczności i oryginalności badania przekładów na różne języki Nowego Testamentu w kontekście teologii prawosławnej i interferencji między tymi językami. Rumuńska tradycja biblijna, a właściwie polska tradycja biblijna widziana z perspektywy nakreślonych początkowo uwarunkowań teologicznych i kulturowych, to rozległe pola badawcze, niedostatecznie zbadane. Teksty rumuńskiej tradycji biblijnej i polskiej tradycji biblijnej dostarczają filologom materiału do badania dynamiki ewolucyjnej norm rumuńskiego języka literackiego, odpowiednio, literackiego języka polskiego (fonetycznego, morfologicznego, leksykalnego, składniowego).

DESUETUDO A ZASADA LEGALIZMU (PRAWORZĄDNOŚCI)

Jakub Wiecha

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Prawa i Administracji

Celem pracy jest rozważenie instytucji *desuetudo* względem tzw. zasady legalizmu, która stanowi trzon idei praworządności. Jest ona rozumiana jako ograniczenie władzy państwowej do działania wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, a także dopełnianie obowiązków z niego wynikających. W toku rozważań na tym tle zostają kolejno przeanalizowane trzy elementy składające się na powszechnie rozumiane *desuetudo*: przestanki (niestosowanie, nieprzestrzeganie oraz nieaktualność); odrębność od „normatywnej koncepcji »źródeł prawa«”; oraz skutki *desuetudo* (derogacja normy, odmowa jej stosowania i przestrzegania). Wyniki analizy pozwalają na podzielenie elementów *desuetudo* na 2 grupy: (1) względnie zgodne z zasadą legalizmu, które w pewnych określonych okolicznościach dają się z nią pogodzić – przestanki; (2) sprzeczne z zasadą legalizmu – odrębność od normatywnej koncepcji źródeł prawa oraz skutki *desuetudo*.

STRUKTURA ZAKŁADU OPIEKUŃCZO-LECZNICZEGO ORAZ ROLA PIELĘGNIARKI W REHABILITACJI PACJENTÓW - PRACA PRZEGLĄDOWA.

Julia Mikulska¹, Aleksandra Purkiewicz², Renata Pietrzak-Fiećko²

¹Kosmetologia. Trychologia. Dietetyka mgr Julia Mikulska, ul. Żeglarska 4/U3, 11-500
Giżycko

²Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauki o Żywności, Katedra
Towaroznawstwa i Badań Żywności

W artykule przedstawiono charakterystykę zakładów opiekuńczo-leczniczych (ZOL) i roli pielęgniarek w powrocie pacjentów do zdrowia. Celem pracy jest przegląd literatury dotyczącej charakterystyki ZOL oraz znaczenia pielęgniarki w holistycznej rehabilitacji pacjentów. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że wczesne rozpoczęcie rehabilitacji musi uwzględniać aktywne pielęgnowanie, obejmujące m. in.: pewne elementy kinezyterapii, diagnozy pielęgniarskiej w zakresie sytuacji życiowej chorego i wczesnej pomocy psychologicznej. Istnieje potrzeba w zakresie edukacji pacjentów na temat znaczenia pielęgniarki w rehabilitacji. A także, w jakim zakresie zakład opiekuńczo-leczniczy zapewnia pielęgnację oraz rehabilitację.

OPIEKA NAD PACJENTEM CHORYM NA ALZHEIMERA

Karolina Kordalska, Weronika Łukasiewicz, Kinga Kowalska

Pielęgniarstwo, Szkoła Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Warmińsko – Mazurski
w Olsztynie Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej, Wydział Nauk
o Żywności, Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie

Choroba Alzheimera to schorzenie o charakterze neurodegradacyjnym, którego przyczyny nie są do końca jeszcze znane. Niestety, z roku na rok jest coraz więcej przypadków zachorowań na choroby o charakterze otępiennym, a ryzyko zachorowania na chorobę Alzheimera po ukończeniu 65 lat ulega praktycznie podwojeniu z upływem kolejnych pięciu lat. Szacuje się, że dziś tylko na chorobę Alzheimera na świecie choruje od 15 do 21 milionów ludzi, a w Polsce ta liczba przekroczyła już 350 tysięcy. Jeśli doliczymy do tego inne formy otępienia to w Polsce mamy ponad pół miliona chorych. Osoby dotkniętej chorobą Alzheimera nie można wyleczyć. Dostępne formy leczenia prowadzą jednak do spowolnienia postępów choroby i złagodzenia jej przebiegu w wyniku działania objawowego podawanych leków i holistycznej terapii. Na ten moment nie ma określonej przyczyny zachorowania na chorobę Alzheimera. Są natomiast czynniki ryzyka, które mogą wpłynąć na rozwój tego schorzenia. Są to np. wiek – szczególnie po 65 roku życia, płeć- częściej chorują kobiety, urazy głowy, choroby współistniejące, niehigieniczny tryb życia, niski stopień edukacji. Charakterystycznym objawem choroby Alzheimera są zaburzenia pamięci, afazja, zaburzenia czynności wykonawczych. W postępującej chorobie Alzheimera, niezwykle ważną rolę pełni rola Opiekuna, wspomaga on funkcjonowanie w postępie choroby. Praca opiekuna jest bardzo ciężka, dlatego wymagana jest szczególna cierpliwość, wyrozumiałość i empatia. Oprócz wielowymiarowej pomocy, która jest wymagająca należy też pamiętać o sobie. Warto angażować rodzinę pacjenta, najbliższych sąsiadów, by móc odciążyć się psychicznie i fizycznie.

ZDROWIE JAMY USTNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU SZKOLNYM – ZNACZĄCA ROLA PROFILAKTYKI

Kinga Kowalska, Weronika Łukasiewicz, Karolina Kordalska

Pielęgniarstwo, Szkoła Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Warmińsko – Mazurski
w Olsztynie

Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej, Wydział Nauk o Żywności,
Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie

Higieny jamy ustnej jest bardzo ważnym elementem budowania zdrowych i prawidłowych nawyków u dzieci, które będą tego przestrzegać przez całe swoje życie i dalej będą uczyć tego swoje dzieci. W społeczeństwie jest zauważalna tendencja wzrostowa ilości chorób przyzębia u co raz to młodszych dzieci. Regularne i prawidłowe mycie zębów zmniejsza zapadalność na próchnicę o nawet 30 – 40%. Niestety przez błędy w prawidłowym dbaniu o zęby co raz więcej osób opuszcza wizyty u stomatologa i nie chętnie tam chodzą. Fundamentem zdrowych zębów jest dieta bogata w warzywa i owoce i unikanie słodkich pokarmów i napojów. Istotne też jest prawidłowy sposób dbania o higienę zębów, czyli mycie zębów po każdym posiłku i używanie nici dentystycznej po każdym posiłku w celu usunięcia resztek jedzenia pomiędzy zębów. Rozwijanie miłych wrażeń z myciem zębów powinno być zaczęte jak najwcześniej nawet u dzieci u których jeszcze nie wyrosły zęby nawet od pierwszego dnia życia, po to aby usunąć resztki mleka matki lub mleka modyfikowanego z dziąseł. Od pierwszych dni życia dziecko zapamiętuje, że po jedzeniu będzie miało myte dziąsła co też przygotowuje dziecko na rośnięcie zębów i będzie to sprawiało mniej bólu.

CO ZA DUŻO TO NIEZDROWO - CHOROBA WILSONA

Weronika Lebda

Kierunek Lekarski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywieniowej UWM

Choroba Wilsona zaliczana jest do rzadkich, dziedziczących się autosomalnie recesywnie, schorzeń genetycznych. W wyniku mutacji w genie ATP7B dochodzi do zaburzeń wydalania miedzi z organizmu co skutkuje gromadzeniem się jej w różnych narządach - głównie w wątrobie i w mózgu. Kliniczne objawy choroby Wilsona występują między 5-35 rokiem życia. Do najczęstszych objawów należą objawy wątrobowe, neurologiczne, psychiatryczne oraz oczne. Ze względu na możliwość skutecznego leczenia choroby Wilsona bardzo ważne jest szybkie rozpoznanie i wdrożenie postępowania terapeutycznego, gdyż nieleczona choroba Wilsona prowadzi do zgonu.

NADCIŚNIENIE TĘTNICZE

Weronika Łukasiewicz, Kinga Kowalska, Karolina Kordalska

Koło Naukowe Żywienia i Profilaktyki Żywnościowej Wydział Nauk o Żywności
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Nadciśnienie tętnicze to schorzenie układu krążenia charakteryzujące się okresowo lub stale podwyższonym ciśnieniem tętniczym, zarówno skurczowym (górnym), jak i rozkurczowym (dolnym). Prawidłowe wartości ciśnienia krwi u dorosłego człowieka mieszczą się w przedziale od 100 do 139 mmHg w przypadku ciśnienia skurczowego (górnego) oraz od 60 do 89 mmHg w przypadku ciśnienia rozkurczowego (dolnego). Wyróżnia się 3 stopnie nadciśnienia tętniczego: pierwszy stopień zaczyna się od wartości 140/90 mm Hg, drugi stopień od wartości 160/100 mm Hg, trzeci stopień nadciśnienia tętniczego powyżej 180/110 mm Hg. Nadciśnienie tętnicze pierwotne powstaje na skutek czynników zewnętrznych na które człowiek ma wpływ. Powszechnie przyjmuje się, że przyczyną tego są czynniki dziedziczno-genetyczne oraz zaburzenia nerwicowe i regulacji wyższych ośrodków nerwowych, warunkowane sytuacjami konfliktowymi w środowisku rodzinnym lub zawodowym, stałym napięciem psychicznym, poczuciem odpowiedzialności, itp. Jest to prawdą lecz nie mniej istotną przyczyną nadciśnienia tętniczego jest otyłość, siedzący tryb życia co za tym idzie niedostateczna ilość aktywności fizycznej, palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu oraz coraz częściej zauważane nadmierne spożycie soli związane między innymi z częstym sięganiem po żywność przetworzoną i typu fast food. Istnieją również przyczyny nadciśnienia tętniczego, na które człowiek nie zawsze ma wpływ, nazywa się to nadciśnieniem tętniczym wtórnym. Powodują je choroby takie jak: obturacyjny bezdech senny; niewydolność nerek i inne choroby nerek; choroby nadnerczy; zwężenie tętnic nerkowych; przewlekłe leczenie kortykosteroidami (sterydami); zwężenie aorty czy choroby tarczycy. Na wczesnym etapie choroby niewielkim uszkodzeniom ulegają tętnice, a także serce, czy nerki, choć zmiany te nie dają jeszcze żadnych objawów. Ściany tętnic zaczynają sztywnieć, nerki stopniowo uwalniają coraz więcej białka, a w obrębie mięśnia sercowego pogrubieniu i przerostowi ulegają ściany komór. Z biegiem czasu patologiczne zmiany pogłębiają się. W naczyniach krwionośnych rozwija się miażdżyca, której konsekwencją jest choroba niedokrwienna serca (choroba wieńcowa), zawał mięśnia sercowego, czy udar mózgu. Nielezione nadciśnienie prowadzi też to upośledzenia funkcji nerek (np. uszkodzenia kłębuszków nerkowych) i pogorszenia wzroku (tzw. retinopatia nadciśnieniowa). Uszkodzenie naczyń krwionośnych w obrębie mózgu nie tylko zwiększa ryzyko udaru, lecz także przyspiesza rozwój demencji. Nadciśnienie tętnicze krwi sprzyja bezsenności. Deprywacja senna jest jednym z czynników ryzyka rozwoju schorzeń o podłożu psychologicznym, w tym przede wszystkim nerwic oraz depresji. W przypadku walki z nadciśnieniem, stare przysłowie „Łatwiej zapobiegać niż leczyć” ma bardzo ważny wydźwięk. Ważne by zmienić nasze przyzwyczajenia do słonej, tłustej diety, ograniczyć szkodliwe używki i wprowadzić do swojego życia regularną aktywność fizyczną, dietę śródziemnomorską, lub zwiększyć przynajmniej ilość ryb i warzyw w diecie, a ograniczyć spożycie czerwonego mięsa oraz potraw ociekających tłuszczem, fast food, żywności głęboko mrożonej i oczywiście (ograniczyć lub wyeliminować) nadmiaru alkoholu, papierosów i innych używek.